

loqui (enviat a tots els socis a finals del Curs passat), aquesta és una ocasió idònia per tractar qüestions relacionades amb l'arquitectura, la pintura, l'escultura o les arts menors o artesanes de la Barcelona pre-romànica, romànica o gòtica (segles X al XV). Es per aquest motiu que desitjaríem que la participació dels socis en el Col.loqui es fes palesa mitjançant la seva assistència a les sessions. La inscripció es pot fer trametent la butlleta corresponent o bé directament en els locals de l'Entitat. En properes circulars informatives s'ampliarà la informació referent al desenvolupament de les sessions, així com altres detalls de l'organització.

Recordem a tots els socis que els números telefònics de l'entitat són: 318 54 07, 318 59 09 i 319 59 66, extensió 232 en tots ells, i que l'horari d'oficina és de 7 a 2/4 de 9 del vespre.

BIBLIOGRAFIA

Fons del Museu Frederic Marès / 1. *Catàleg d'Escultura i Pintura Medieval*.- Ajuntament de Barcelona, 1991, 475 pàgs. amb il.ls.

El Catàleg recentment publicat del Museu Frederic Marès, dedicat a l'estudi del fons de l'obra d'escultura i pintura medievals que aquesta Institució custodia, constitueix un important instrument de treball per a tots els historiadors de l'art a l'hora de copsar l'important patrimoni cultural recollit, al llarg dels anys, per un il.lustre empordanès enamorat dels valors artístics des de la seva joventut.

L'edició de l'obra, d'acurada presentació, enceta les seves pàgines amb unes paraules d'elogi d'en Pasqual Maragall. A continuació, Joan Ainaud de Lasarte glossa el perfil humà del prestigiós escultor i el seu amor envers el col.leccionisme. En acabar aquesta primera part, Dolors Farró, en una breu síntesi, presenta la història i formació del Museu.

Les pàgines precedents al catàleg pròpiament dit, s'omplen amb unes magnífiques fotografies, en color, de les obres més representatives del "corpus" de la col.lecció. Tot seguit, en un capítol titulat "Notes prèvies", els responsables de l'obra justifiquen la problemàtica de dur a terme una obra l'envergadura de la qual recull un ampli ventall de peces de valoracions artístiques diferents.

L'estudi de totes les peces que figuren en aquest catàleg ha estat encarregat a diferents especialistes de prestigi prou reconegut. Les peces s'hi enumeren seguint un criteri estilístic, subdividit, si cal, en les matèries d'escultura i pintura, i classificades pels seus llocs de procedència. La fitxa tècnica emprada per tal de presentar les obres s'estructura en un primer estadi on figuren les dades essencials que defineixen l'obra, com el marc cronològic, la matèria, les dimensions i la procedència. A continuació hi ha l'estudi de la peça, i s'acaba amb unes aportacions concretes bibliogràfiques i de catàlegs.

A les darreres pàgines de l'obra hom troba una extensa relació bibliogràfica i uns índexs que recullen aspectes iconogràfics, onomàstics i tipogràfics.

En acabar aquest comentari només ens resta felicitar l'equip director d'aquest treball i encoratjar-lo a prosseguir la tasca de catalogació i estudi de les restants obres, no menys importants, que completen la col.lecció del Museu Frederic Marès de Barcelona.

M. Teresa Matas i Blanxart

MARTÍNEZ I TEIXIDÓ, Lydia: *Les famílies nobles del Pallars en els segles XI i XII.*— Pròleg de Pierre Bonnassie.- Centre d'estudis del Pallars.- Col.lecció d'estudis, 3.- Lleida, 1991.- 200 pàgs.

La genealogia fa molts anys que està desprestigiada, el seu estudi no el fan els historiadors sinó persones mancades no solament d'una metodologia i de rigor científic sinó dedicades a una "recerca" de probables vinculacions dels seus clients nobiliàries. Per això pot sorprendre aquest llibre, que és un treball d'investigació fet per aconseguir el grau de llicenciat a la universitat Toulouse-Le Mirail, i dirigit pel prestigiós historiador Pierre Bonnassie.

El treball és una recerca documental sobre la formació de l'estament nobiliari del Pallars, potser no de totes les famílies però sí de les més representatives i vinculades no solament a un grup amb projecció política sinó també amb forts lligams de sang entre ells, i que van adquirir, a poc a poc, una consciència social de pertànyer a un grup amb una marcada personalitat dintre el conjunt de la població del Pallars. Completa aquesta aportació genealògica-familiar amb una anàlisi de l'evolució antropològica, cosa que li permet un millor coneixement de la projecció d'aquest grup a aspectes socials fonamentals per a comprendre la mecànica de la formació del pensament de grup. Lydia Martínez i Teixidó ha fet una tasca molt important per al coneixement de la infraestructura històrica i amb suggeriments biogràfic-familiars dels protagonistes, no diguem autors, del procés històric del comtat de Pallars a l'època romànica.

Desitgem que aquest treball sigui ampliat al major nombre possible de grups familiars del Comtat del Pallars i zones pròximes. A més, esperem que hi hagi imitadors que facin recerques en altres territoris i d'èpoques diferents, a fi d'assolir un esquema genealògic, vàlid històricament, de les famílies nobles catalanes, classe dirigent i enllaç amb les famílies comtals, conjunt social que va aportar membres als llocs capdavanters de l'estament eclesiàstic. Amb aquesta aportació hauríem arrodonit l'estudi de la història de la Catalunya medieval, tant romànica com gòtica.

Joan-F. Cabestany

* * *

Tirant lo Blanc. Imatges i objectes.— Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Amb la col.laboració de "Enciclopèdia Catalana". Barcelona, 1919. 32 pàgs. amb il.lustracions

Amb motiu del cinquè centenari de la primera edició de la novel.la *Tirant lo Blanch* (València, 1490), s'ha celebrat a Barcelona una exposició en la part restaurada de la Pia Almoina, seu del Museu Diocesà, per, amb aquest suggerent temari, explicar l'època de Tirant lo Blanc amb el realisme que l'autor del llibre, Joanot Martorell, havia emmarcat la personalitat del seu heroi. L'exposició es va fer amb objectes i obres d'art que expliquessin la persona del cavaller i el seu món tant des d'un punt de vista material com cultural, dintre el context real de la segona meitat del segle XV.

La publicació d'aquesta introducció a un possible catàleg de l'exposició no conté la descripció de les peces i consta de dos treballs: el primer, *Visualització d'una novel.la cavalleresca*, és de Victòria Cirnot, i el segon, *Imatges del cavaller i el seu món*, és de Rosa Alcoy i Pedrés. Aquests dos treballs aporten una presentació al tema de l'exposició i ens obliguen a felicitar les autores per la tasca feta en intentar, amb encert, reproduir l'ambient cavalleresc existent arreu de l'Europa Occidental a la fi de l'edat mitjana, com també ho féu Joanot Martorell en la seva novel.la.

Agraïm l'esforç fet, i desitgem que sigui l'inici d'una major col.laboració institucional i privada, i que el Departament de Cultura de la Generalitat, les institucions eclesiàstiques (com, en aquest cas, el Museu Diocesà de Barcelona) i Enciclopèdia Catalana, que han fet possible aquesta exposició, preparin noves activitats, millorant detalls, com el catàleg, que són necessaris per a assolir l'èxit total.

J.-F. C. i F.